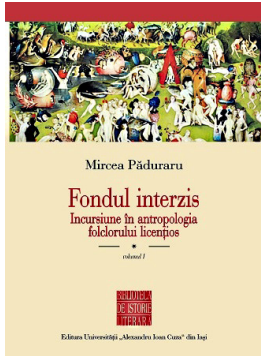


CZU: 398(=135.1)



## MIRCEA PĂDURARU FAȚĂ ÎN FAȚĂ CU *FONDUL INTERZIS*

**Tatiana POTÎNG**

Doctor în filologie

E-mail: tatiana.potang@sti.usm.md

ORCID: 0000-0002-5944-3426

Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu” al USM

## MIRCEA PĂDURARU FACE TO FACE WITH *THE FORBIDDEN FUND*

Cartea lui Mircea Păduraru *Fondul interzis. Incursiune în antropologia folclorului licențios* își propune să exploreze, așa cum anunță autorul, „un teritoriu nefrecventat, incomod și sistematic ignorat”, în convingerea fermă că acesta „găzduiește mostre importante de gândire, mentalitate și sensibilitate umană românească”. În acest sens, trebuie considerată un act de mare îndrăzneală, inerentă însă unui demers științific care vine să escaveze într-un asemenea domeniu.

Volumul I, dintre cele două care alcătuiesc lucrarea, scoate în evidență principiile, ideile și motivațiile care au dus la crearea așa-numitului *fond interzis*; descrie parcursul sinuos al culegătorilor și puținelor culegeri care constituie fondul interzis și dedică un spațiu generos hermeneuticii folclorului licențios. Este de remarcat, în context, faptul că autorul își propune nu doar cercetarea a ceea ce s-a scris, dar și observarea lucrurilor care nu s-au scris, dar s-ar fi putut scrie, deoarece „omisiunea și tăcerea, intenționate ori subconștiente, înseamnă mereu mai mult decât simplu dezinteres”.

În prima parte a cărții, Mircea Păduraru a reflectat asupra cauzelor care au contribuit la marginalizarea și tabuizarea folclorului obscen, fundamentându-și demersul pe două postulate:

- a. folclorul așa-zis obscen – ca mod al creativității tradiționale – este important pentru înțelegerea culturii tradiționale române.

- b. Cercetarea folclorului considerat obscen-licențios-pornografic implică denunțarea principiilor disciplinare și cutumelor instituționale în baza cărora s-a operat izolarea temei.

Prima constatare șocantă la care a ajuns autorul volumului este faptul că „nicăieri în cataloage, în sistemul local de clasificare/indexare nu există vreo trimitere clară spre categoria distinctă a folclorului licențios/obscen/pornografic.” Prin urmare, „interdicția” vizează nu doar conținuturile fondului, ci chiar refuzul etnologiei (prin reprezentanții săi) de a constitui categoria respectivă. Urmărind argumentele invocate de etnologii „cu greutate” în favoarea excluderii folclorului licențios din categoriile folclorului literar românesc, Mircea Păduraru deconspiră cu mult curaj o formă de abuz intelectual în doxa etnologiei ca disciplină științifică, or, a ignora ca „insignifiant” sau „nespecific” o masă impunătoare de material folcloric omniprezent în vocabularul popular este, cel puțin, o iresponsabilitate științifică.

Al doilea criteriu care a facilitat absența folclorului licențios din sfera de interes a etnologiei și din culegerile de folclor a fost corelarea acestuia (în baza unor prejudecăți) cu anumite categorii de persoane indezirabile (bețivi, golani, mahalagii, scandalagii, romi ș.a.m.d.), toți exprimând în imaginarul etnologiei tradiționale o formă a periferiei sociale și morale. Mircea Păduraru condamnă și în acest caz „atitudinea selectivă pe criterii sociale, etnice și estetice față de informatori”, care, de fapt, pune în pericol veridicitatea studiilor de teren! Mai ales că echipele de folcloriști și etnologi erau călăuzite prin sat tot de către preot, dascăl, învățător sau altă oficialitate locală.

În accepția autorului, refuzul de a consemna folclorul pornografic era parte a programului epistemologic al etnologiei naționale, care urmărea să construiască imaginea unui țaran exemplar, idealizat și ideologizat, și nu una modelată de observația socio-empirică.

În fine, în analiza dedicată celui de-al treilea filtru, autorul a identificat o serie de praguri de trecut, cu ajutorul cărora marele și variatul fond al folclorului „pornografic” național ar putea intra în categoria subiectelor serioase de cercetare.

De mare apreciere ar trebui să se bucure și insistența cu care autorul caută răspuns la întrebarea sacramentală: „de unde această reacție în fața vocabularului fondului interzis?”, distingând trei perspective de interpretare și variante de răspuns. Mai întâi prezumă că „puterea acestor cuvinte ar proveni din relația lor privilegiată și imediată cu fiziologia umană”, fiind în acord cu senzația de dezgust, repulsie și oroare. Perspectiva politică de interpretare induce ideea pertinentă că „actualizarea limbajului obscen presupune violarea tabuurilor și, prin aceasta, pune în pericol ordinea socială”.

Pe parcursul întregului volum, autorul abordează un stil didactic-colocvial, care

se pliază mănușă pe specificul domeniului cercetat. De exemplu, Mircea Păduraru își invită delicat cititorul în domeniul cu foarte multe meandre și necunoscute, întrebându-se cu oarece pudoare: „Oare sunt singurul care a întâlnit creativitate licențios-porno-grafică la mulți intelectuali fini, inclusiv preoți și profesori universitari?” Această atitudine de condescendență și deosebită căldură în raport cu subiectul și obiectul cercetat degajează procesul de apropiere a cititorului de fondul interzis și ridică perdeaua spre ceea ce se dovedește a fi în realitate foarte apropiat și înțeles.

Partea a doua a cărții, dedicată puținilor temerari care au înregistrat și publicat texte cu conținut licențios, poate fi considerată și ca un act justițiar întârziat în privința celor patru folcloriști care au înfruntat un val imens de prejudecăți, fiind supuși unui soi de oprobriu public în sânul breslei.

În concluzie, constatăm că avem în față un studiu fundamental, scris cu foarte multă căldură, afecțiune și responsabilitate academică, în care până și capitoul mulțumiri se citește cu atenție și multă emoție.